

gällande reglemente, endast med den ändring att, i fråga om tiden, inom hvilken de arbetsföretag, för hvilkas utförande allmänna medel under denna riksdag beviljas, böra påbörjas, införas, att sådant bör ske sednast under loppet af år 1873.

Derjemte anser sig Utskottet böra hemställa,

att Riksdagen, med anmälan af sitt beslut härom, måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta underrätta Fullmäktige i Riksgälds-kontoret ej mindre om de terminer, då beviljade statsbidrag böra utbetalas, än om sådana förändringar uti de för statsbidragens lyftning m. m. meddelade bestämmelser, som under arbetenas fortgång kunna varda medgifna.

Stockholm den 3 April 1872.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

N:o 46.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 April 1872, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckt motion i fråga om kronohemmans samt åtskilliga andra kronolägenheters upplåtande under skattemannarätt utan särskild köpeskillings erläggande.

(I. A.)

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 55) har Herr *Nils Larson* hemställt, att Riksdagen måtte för sin del bifalla, att, med upphäfvande af Kongl. kungörelsen angående förändring uti gällande stadganden i afseende på ordningen och sättet för vinnande af skattemannarätt till hemman och lägenheter af krononatur, den 15 December 1848, må förordnas:

1:o att skattemannarätt icke allenast till kronorusthåll, säterier och bergsmanshemman, utan ock till andra sådana under åborätt upplåtna, kronan tillhöriga hemman och lägenheter, *hvilkas åboar af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande antagas*, och som enligt hittills gällande föreskrifter, emot till statsverket ingående afgift, kunna till skatte köpas, skall, utan erläggande af särskild köpeskillning eller annan afgift, tillkomma den person, som derå vid den tid, då denna förändring vidtager, innehar lagligen befästad, med skatteköpsrätt förenad besittning, eller pröfvas vara dertill berättigad; samt

2:o att, efter behörig utredning angående innehafvarens besittningsrätt och när densamma funnits vara ostridig och af beskaffenhet att, enligt hittills gällande stadganden, skatteköpsrätt dermed varit förenad, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har att förordna om ofvannämnda hemmans och lägenheters omföring i jordeboken ifrån krono till skatte och derom hos Kammar-kollegium göra anmälan; kommande Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes resolution i ämnet, hvilken skrives på stämpadt papper och belägges med lösen, såsom för resolutioner i allmänhet är stadgadt, att utgöra den handling, hvarmed skattemannarätten bestyrkes.

Uti en till 1870 års Riksdag aflåten nådig Proposition (N:o 20) framställdes af Kongl. Maj:t enahanda förslag, som det, hvilket nu blifvit af förbemälde motionär väckt. Riksdagen förklarade emellertid i underdånig skrifvelse af den 10 Maj 1870 (N:o 49), hurusom Riksdagen visserligen funnit, att den föreslagna åtgärden onekligen skulle i sin mån bidraga till en önskvärd förenkling af förvaltningen och det särdeles invecklade kameralväsendet samt att denna fördel skulle vinnas utan någon afsevärd uppoffring från det allmänna, men då skatteköpen under den gällande lagstiftningen visat sig ganska skyndsamt fortgå och det således kunde antagas, att det med förslaget åsyftade ändamål i allt fall skulle inom en icke alltför aflägsen framtid ernås, ansåge sig Riksdagen icke böra till den nådiga framställningen lemna bifall; vid anmälan af hvilket beslut Riksdagen i underdånighet anhöll, att Kongl. Maj:t, i ändamål att påskynda skatteköpens vidare fortgående, täcktes anbefalla, att sådana förteckningar öfver till skatte icke lösta kronohemman och lägenheter, som uti Kongl. kungörelsen den 15 December 1848 omförmäldes, måtte åtminstone hvart annat år uppläsa från predikstolarne i de socknars kyrkor, der hemmanen eller lägenheterna voro belägna, och vid tingsställena anslås. Och har Kongl. Maj:t, med anledning af denna underdåniga anhållan, uti nådigt Cirkulär af den 19 Augusti 1870 anbefallt Dess Befallningshafvande att låta, för att på omförmälda sätt kungöras, hvartannat år uppräta dylika förteckningar.

På sätt i ofvanberörda nådiga Proposition förmäldes, hade antalet af de under stadgad åbo- och besittningsrätt upplåtna kronohemman år 1844, uppgående till 2,176 hela mantal, lägenheterna oberäknade, till och med år 1868 (icke 1866 såsom i Riksdagens skrifvelse influtit) nedgått till 442 mantal. Enligt hvad Utskottet inhemtat hafva, jemlikt från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till Kammar-kollegium inkomna uppgifter om beviljade skatteköp, kronohemmanens antal under åren 1869—1871 ytterligare ned-

gått med omkring 56 hela mantal. Statens inkomst genom skatteköpeskillingar, under åren 1865—1867 i medeltal uppgående till 3,769 R:dr 76 öre, hade utgjort:

under år 1868 R:dr 1,785: 57.

» » 1869 » 2,743: 42.

» » 1870 » 2,653: 82.

Ehuruväl således kronoheimmanens antal under sednare åren ytterligare förminskats, anser dock Utskottet motionärens förslag förtjent af uppmärksamhet, särdeles med hänseende till det stora antalet af öfriga, till större delen säkerligen mindre betydliga kronolägenheter, som ännu ej blifvit skattesälda. Af sådana lägenheter funnos vid 1868 års slut 4,291 och, då under åren 1869—1871 endast 89 blifvit till skatte lösta, återstå således ännu 4,202. Då emellertid den af Kongl. Maj:t år 1870 gjorda nådiga framställning i ämnet icke vunnit Riksdagens bifall, samt anledning icke torde vara att antaga det någon väsentlig förändring i de inom representationen då uttalade åsikter sedan dess egt rum, har Utskottet, med hänseende jemväl dertill, att tillräcklig erfarenhet ännu saknas om den verkan ofvanberörda den 19 Augusti 1870 utfärdade nådiga cirkulär kan i afseende å skatteköpens vidare fortgående utöfva, ansett sig icke kunna å motionärens framställning tillstyrka bifall; hemställande Utskottet alltså,

att Herr Nils Larsons förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föränleda.

Stockholm den 3 April 1872.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Frison Posse.